



Nieuwsbrief

Stedenband Leiden-Toruń



Opgericht in 1988



mei 2023

35 Jaar Stedenband Leiden-Toruń

Met als thema "vriendschap tussen volkeren dient de vrede" is in 1988 de stedenband tussen Leiden en Toruń gestart. Toruń en Leiden zijn allebei middelgrote steden met ieder een historische binnenstad en met een Universiteit. In de eerste jaren lagen de onderlinge contacten vooral op het niveau van gemeentebestuur en uitwisselingen van gemeentelijke diensten als de toenmalige brandweer en vuilnisdienst. Dat is daarna steeds meer een uitwisseling van en voor burgers en burgerorganisaties geworden. Organisaties op het gebied van cultuur, onderwijs, zorg en sport. Zo zijn de afgelopen jaren dans- en muziekgroepen, waaronder popgroepen, betrokken geweest, basisonderwijs en middelbaaronderwijs, verslavingszorg, daklozenopvang en verpleegzorg, halve en hele marathonlopers, fotografen en bridgers. De onderlinge contacten vonden en vinden plaats door twee bezoeken per jaar. In juni ontvangen wij een veertigtal bezoekers uit Toruń en in oktober gaan we met een bus op tegenbezoek naar Toruń. Soms waren dit zelfs twee bussen; in Coronajaar 2020 daarentegen geen bezoek.

Vanuit Toruń heb ik persoonlijk de afgelopen jaren vooral te maken gehad met de contacten met de lokale Fietsersbond Rowerowy Toruń. Elk jaar kwamen rond vier leden van deze bond naar Leiden en zij waren benieuwd naar nieuwe fietsontwikkelingen in Leiden en omgeving. Zoals de grote fietsstallingen hier, de bijzondere Appelvormige stalling bij station Alphen aan de Rijn en de Jan Waayerbrug voor fietsers in Zoetermeer. Daarover informeerden zij met foto's en filmpjes het gemeentebestuur in Toruń. In de afgelopen tien jaar zijn daardoor voor het eerst in Toruń fietspaden aangelegd, inmiddels vele kilometers. Afgelopen oktober hebben we contact gehad met drie duurzaamheidswetenschappers in Toruń, zij willen overleg met hun evenknieën bij de Universiteit Leiden en met beleidsambtenaren van de gemeente Leiden. Het Singelpark heeft hun bijzondere interesse.

Trots zijn we op het korenfestival dat 10 juni a.s. gepland staat en een initiatief is van het Leiden English Choir. Met optreden van koorgroepen uit twee Leidse stedenbanden: Toruń en Oxford. Een bekroning van 35 jaar internationale vriendschap!

Namens de werkgroep Stedenband Leiden-Toruń,
Wim Vreeburg



Stedenband-Verklaring uit 1989

Op advies van een in 1987 (na deelname aan een Vredesconferentie in Delft) gestarte werkgroep stedenband (voorzitter Dirk Jan Binnendijk) besloot de gemeenteraad op 9 mei 1988 een band aan te gaan met Toruń. De Stedenband-Verklaring werd uiteindelijk op 15 november 1989 (6 dagen na de val van de Berlijnse Muur!) getekend in de Koningszaal van het Oude Stadhuis van Toruń.



V.l.n.r.: wethouder Henriëtte van Dongen en burgemeester Cornelis Goekoop uit Leiden, voorzitter gemeenteraad Ptaszinsky en burgemeester Kowalski van Toruń tijdens de ondertekening in het Oude Stadhuis van Toruń



LEIDEN

STEDENBAND-VERKLARING



TORUŃ

Verklaring ten aanzien van het aangaan van een stedenband tussen de stad Toruń in de Volksrepubliek Polen en de stad Leiden in het Koninkrijk der Nederlanden.

Voortbouwend op reeds bestaande contacten tussen beide steden hebben de gemeenteraden van zowel Toruń als Leiden in 1988 besloten een stedenband aan te gaan, onder het motto "Vriendschap tussen volkeren dient de vrede".

Dit besluit werd door de Gemeenteraad van Leiden genomen op 9 mei 1988 en door de Gemeenteraad van Toruń op 27 oktober 1988.

Als vervolg hierop heeft op 15 november 1989 in Toruń bestuurlijk en ambtelijk overleg plaatsgevonden omtrent de wederzijdse ideeën ten aanzien van de nadere invulling van de stedenband. Tijdens dit overleg is overeengekomen dat de omtrent deze invulling levende gezamenlijke ideeën zullen worden opgenomen in een in beide talen gelijk luidende bijlage bij deze verklaring.

Deze bijlage zal zonodig worden herzien op basis van een éénmaal per twee jaar uit te voeren evaluatie met betrekking tot de stedenband.

Beide zijden hebben het recht om de stedenband zonder opgave van redenen als geëindigd te beschouwen.

Deze verklaring is in twee gelijklopende versies in de Poolse taal en de Nederlandse taal in Toruń ondertekend op 15 november 1989.

Voor de stad Leiden:
De Burgemeester,

De Wethouder,

Voor de stad Toruń:
De President,

De Voorzitter van de
Gemeenteraad,

Programma ontvangst groep uit Toruń 8 – 11 juni 2023

8 juni Donderdag

- 13.30 uur Aankomst bus met gasten bij de loge Het Steenshuur 4, uitladen bagage. Aansluitend een maaltijd voor de gasten.
- 15.45 uur De onthulling van een plaquette op Langebrug nr. 57 van Józef Wybicki, schrijver van het Poolse volkslied, door de Pools ambassadeur in aanwezigheid van burgemeester Lenferink en het koor Astrolabium uit Toruń. Daarna zal het koor het Poolse Volkslied zingen.
- 16.30 uur Naar het Stadhuis voor de feestelijke viering van het 35-jarig bestaan van de Stedenband Leiden-Toruń.
- 17.00 uur Receptie in het Stadhuis, ingang aan de Vismarkt. Het Wandelboekje langs Poolse Muurgedichten wordt officieel aan de gemeente overhandigd en er wordt een film vertoond over Leiden en Poolse contacten in verleden en heden.
- 18.30 uur Naar de loge, Het Steenshuur 4, waar de gasten worden afgehaald door de gastgezinnen.
→ *Belangstellenden en gastgezinnen (ook van vroeger) hopen we te zien bij de onthulling van de plaquette om 15.45 uur en de Receptie om 17.00 uur.*

9 juni Vrijdag

- 10.30 uur De burgemeester van Toruń, de heer Zaleski, zal in aanwezigheid van burgemeester Lenferink ter ere van het 35-jarig bestaan van de Stedenband Leiden-Toruń bij een lindeboom in het Ankerpark een herinneringsbord onthullen. Ook het Poolse koor is aanwezig.
→ *Belangstellenden en gastgezinnen (ook van vroeger) zijn ook welkom.*
- 11.00 uur Koffie in Brasserie de Poort bij de Zijlpoort.
- 12.30 uur Optreden van het Poolse koor Astrolabium op de Koornbeursbrug.
[Bij regen in de hal van het Stadhuis].
- 13.15 - 45 Carillonspel op het carillon van het Stadhuis door Magdalena Cynk.
- 13.30 uur Ontmoeting Urban Lab met vertegenwoordigers van de gemeente Leiden, de Leidse universiteit en deskundigen uit Leiden e.o. Thema Sustainability. Dit gaat over noodzaak van vergroening van steden.
- 19.00 uur Chinese maaltijd bij Woo-Ping, Diefsteeg voor de delegatie burgemeester Zaleski, werkgroepen stedenbanden Toruń-Leiden en Leiden-Toruń.

10 juni Zaterdag

- 20.15 uur Feestconcert t.g.v. het 50-jarig bestaan van het Leids English Choir in de Hartebrugkerk aan de Haarlemmerstraat met deelname van het City of Oxford Choir en Astrolabium uit Toruń.
→ *Zie de uitnodiging en programma op pagina 6*

11 juni Zondag

- 9.45-10.15 uur Bagage kan worden afgegeven bij de Poolse bus aan de Garenmarkt.
- 11.00-12.00 uur Boottocht door Leiden. Drie koren en andere gasten uit Toruń stappen in de boten van de Leidse Rederij Apothekersdijk 5.
- 12.15-14.00 uur Pannenkoekenlunch bij Oudt Leyden Steenstraat 49. Daarna vertrek en uitzwaaien bij de bus op de Nieuwe Beestenmarkt.

Józef Wybicki een Poolse student in Leiden

Vorig jaar ontving het secretariaat van de stedenband Leiden-Toruń een mailtje van de Poolse ambassade in Den Haag met de mededeling dat ze hadden ontdekt dat de schrijver van het Poolse nationale volkslied, de rechtenstudent Józef Wybicki, [1747-1822] in Leiden had gestudeerd en dat hij gedurende zijn studie in een pand aan de Langebrug had gewoond. Bestond dat huis nog dat wilde de Poolse ambassadeur weten. Enkele ambassade medewerkers wilden graag een bezoek brengen aan de Langebrug om te zien waar deze Wybicki had gewoond.

Het Poolse volkslied is belangrijk voor de Polen omdat het is ontstaan in een tijd dat het grote Poolse rijk als land niet meer bestond. In 1797 was Polen opgedeeld tussen zijn buurlanden Rusland, Duitsland en het koninkrijk Oostenrijk. Het was voor de Polen een hopeloze tijd die tot 1919 zou duren. In dat jaar werd Polen weer een onafhankelijk land. Eén militair Dąbrowsky, gaf de strijd niet op en zocht steun in het buitenland. Zijn naam is verbonden aan een militaire mars, de Dąbrowskimars. Deze mars werd later tot het nationale volkslied gekozen. De titel van het Poolse volkslied in het Pools is "Mazurek Dąbrowskiego".

In het Nederlands begint het Poolse volkslied als volgt:

*" Nog is Polen niet verloren zolang wij leven,
Wat de vreemde macht ons ontnomen heeft
Zullen wij met de sabel terugnemen
Marcheer Dąbrowski "!*

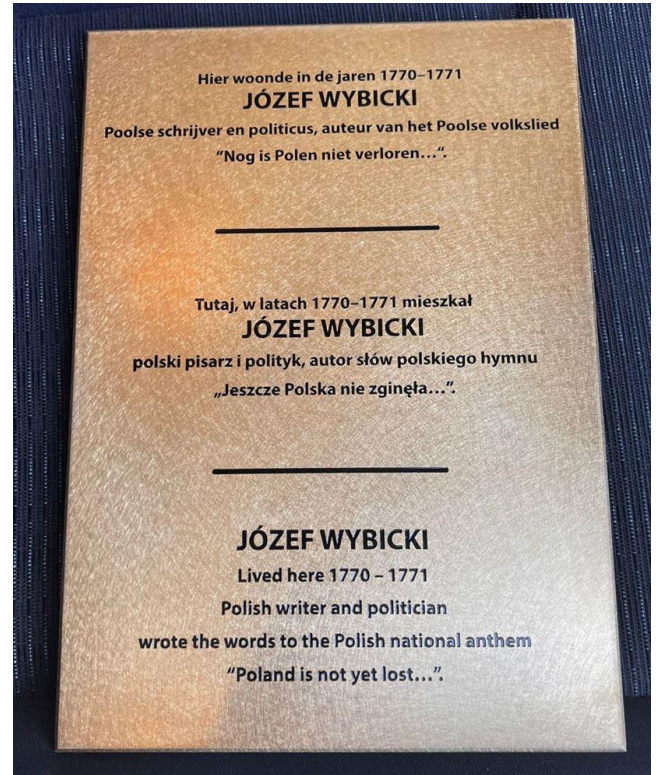
De Poolse ambassadeur wilde naar de Langebrug, maar waar op de Langebrug had Wybicki gewoond? Dat was niet bekend.

Om deze vraag te kunnen beantwoorden was professionele hulp nodig. Daarom werd aan de voormalige Leidse archivaris de heer Piet de Baar gevraagd of het mogelijk was om er achter te komen op welk nummer deze student had gewoond.

Piet de Baar ging op onderzoek uit en vond in het Leids archief het adres van Jozef Wybicki. Het huis bestond nog op de Langebrug nummer 57. Op 8 juni om 15.30 uur zal de Poolse ambassadeur als eerbewijs aan Wybicki een plaquette op dit pand onthullen.

Astrolabium, een koor uit Toruń zal ter gelegenheid van deze onthulling het Poolse Volkslied daar zingen.

Greet Dusseldorp



Plaquette Józef Wybicki

JÓZEF WYBICKI Plaquette voor schrijver Poolse volkslied die in Leiden studeerde

Eerbetoon op Langebrug

Van alle grote namen die aan de Universiteit Leiden studeerden, spreekt Józef Wybicki niet tot de verbeelding van de gemiddelde Nederlander. In zijn vaderland is dat wel anders. De schrijver van het Poolse volkslied wordt binnenkort verankerd in de Leidse geschiedenis als op de gevel van Langebrug 57 - zijn woonhuis destijds - een plaquette wordt onthuld ter nagedachtenis aan Wybicki.



Gertjan van Geen
g.van.geen@mediahuis.nl

Leiden ■ Józef Wybicki (1747-1822) behoorde als familielid van de laatste koning van Polen tot de aristocratie, was jurist en dichter, maar vooral strijder (ook militair) voor de onafhankelijkheid van zijn land, dat eeuwen zuchtte onder Duitse, Oostenrijkse en Russische overheersing. Zelfs in de periode dat de laatste koning nog regeerde, was hij zijn leven niet veilig. De Russen achtervolgden hem en maakten hem het liefst een kopje kleiner.

Consul

Voor Dagmara Bobak, consul van Polen op de ambassade in Den Haag, staat buiten kijf dat Wybicki mede de geschiedenis van Polen heeft bepaald. „In zijn memoires schreef Wybicki dat hij in Leiden veel geleerd heeft van de Nederlandse maatschappij en de vrijheid, vooral die van godsdienst. Zijn ervaringen hier waren belangrijk voor de ontwikkeling van Polen.”

In 1797 schreef hij de mazurka 'Mazurek Dabrowskiego' (Nog is Polen niet verloren), dat 130 jaar later het officiële volkslied zou worden. Al in de eerste strofe, beschrijft Wybicki de onverzettelijkheid van het Poolse volk.

Polen is nog niet verloren/zo lang we nog leven./Wat de vreemde macht



Roland Mulder (rechts) en Frans Cornelisse bij het woonhuis aan de Langebrug van Józef Wybicki in 1770.

FOTO HIELCO KUIPERS

ons heeft afgepakt/zullen we heroveren met de sabel.

Bij de tweehonderdste sterfdag van Wybicki werd vorig jaar uitgebreid stilgestaan. „Wybicki was aristocraat, maar ook actief politicus in een moeilijke tijd in de Poolse geschiedenis. Politici moesten vaak vluchten voor vervolging, zo ook Wybicki”, zegt Bobak.

Rechten

Of zijn anderhalfjarige verblijf in Leiden, waarin Wybicki rechten studeerde, ook daaronder valt, weet de Poolse consul niet. Er is maar weinig over bekend. Bobak: „We kwamen er via een Poolse historicus achter dat hij in 1770 Leiden was geweest. Polen heeft al langer banden met Nederland - in 1597 waren, voor zo ver bekend, de eerste diplomatieke contacten tussen de landen - maar dit was nieuw.”

Volgens ambassademedewerker Natalia Zweekhorst-Krüger („Mijn achternaam is Duits, maar ik kom

Vanwege Russische dreiging onder schuilnaam

uit Polen”) is dat niet zo vreemd. „Hij studeerde hier vanwege de Russische dreiging onder een schuilnaam, Jozef Enkler.”

De ambassade nam contact op met de stichting stedenband Leiden-Torun. Beide studentensteden onderhouden sinds 35 jaar een innige band, die ontstond toen Leidse ondernemers in de jaren tachtig hulpgoederen inzamelden voor de

noodlijdende bevolking aldaar. Zweekhorst, die weer een Poolse hotspot kan toevoegen aan het YouTube-filmpje 'Poolse wandeling in Leiden': „Alles wat wij hadden was een adres: Langebrug 10. Via de stichting hoopten we meer te weten te komen.”

Historicus

Secretaris Roland Mulders schakelde daarop historicus Piet de Baar in, met de wetenschap dat nummer 10 niet per se het juiste huisnummer was. In de afgelopen eeuwen zijn er nogal wat straten in Leiden hernummerd. Mulders: „Bronnenonderzoek gaf uitsluitsel dat het nummer 57 geweest moet zijn. Gelukkig maar achteraf, want de mensen van nummer 10 wilden niks van een plaquette weten. Die vonden het al druk genoeg in de straat. De mensen van 57 reageerden veel positiever.”

Op 8 juni, in een week vol activiteiten om het 35-jarig bestaan van de stedenband te vieren, onthullen de

Poolse ambassadeur en burgemeester Henri Lenferink de plaquette in de binnenstad. Voorzitter Frans Cornelisse ziet het als een verdieping van de toch al innige band, ook al kwam Wybicki niet net als wis- en sterrenkundige Nicolai Copernicus uit Torun, maar uit het tweehonderd kilometer noordelijker gelegen Bedomin. „Torun is niet alleen universiteitsstad, maar ook een Hanzestad. Er werd veel handel mee gedreven. Vele Poolse edelen kwamen hierheen om te studeren. De laatste keer dat de klok van de Pieterskerk luidde, voordat de toren instortte, was voor iemand uit Torun.”

Connectie

Voor Bobak is het een uitbreiding van de geschiedenis. „Dit is weer een punt in Leiden waar we de Poolse connectie kunnen laten zien. Het is interessant om alles in kaart te brengen en verleden en heden samen te brengen. Ik ben benieuwd of er nog meer verrassingen komen.”



Volkslied van Polen



Józef Wybicki

Jubileumconcert Leids English Choir

Op 10 juni wordt het 50-jarig bestaan van het Leids English Choir gevierd. 50 jaar geleden werd het koor door Leidse studenten opgericht. In de Hartebrugkerk aan de Haarlemmerstraat 110 wordt een concert gegeven om dit feit te vieren, twee koren uit de Leidse zustersteden zijn voor dit feest uitgenodigd. Uit Oxford is aanwezig het City of Oxford Choir, uit Toruń komt Astrolabium.

DE TITEL VAN HET OPTREDEN IS:

"To See a World"

10 juni 20:15 uur in de Hartebrugkerk
onder leiding van Hebe de Champeaux

Programma

Van het concert van het Leiden English Choir, Astrolabium uit Toruń en het City of Oxford Choir.

Jonathan Dove Hebe de Champeaux	In beauty may I walk To See a World	City of Oxford Choir Astrolabium, City of Oxford Choir Leiden English Choir Leiden English Choir
Wilko Brouwers W.A.Mozart	The birds of the air Auf den Tod einer Nachtigall - Kanon	Leiden English Choir City of Oxford Choir Astrolabium
John Ireland Krutul Arvo Pärt	The Hills Lecioly zorazie Salve Regina	Astrolabium, City of Oxford Choir Leiden English Choir

PAUZE

Marcin Wawruk Matt Podd	Lec głosie po rosie There will come soft rains	Astrolabium Astrolabium, City of Oxford Choir Leiden English Choir
Alec Roth	Earthrise	Astrolabium, City of Oxford Choir Leiden English Choir

Het belangrijkste onderdeel van het programma is **EARTHRISE** van Alec Roth, wat door de drie koren gezamenlijk zal worden gezongen. Dit werk is geïnspireerd door de iconische foto die Apollo 8 astronaut Bill Anders maakte van de aarde die opkwam boven de maan, waaruit bleek hoe nietig de mensheid is.

De Latijnse tekst van dit muziekstuk is afkomstig uit diverse Bijbelboeken en beschrijft het probleem van de heerschappij van de mensen op aarde, de schade die ze berokkenen en de milieuramp die op ons afkomt.

Voorverkoop kaarten: via de website www.lec.nl en via de koorleden.

Kinderen tot 12 jaar	€ 10,-
Jongeren 13 t/m 25 jaar	€ 15,-
Volwassenen 26 jaar en ouder	€ 18,50
KAARTEN AAN DE ZAAL	€ 20,-

Alle toegangsprijzen zijn inclusief een drankje.

Mee naar Toruń met de Stedenbandreis van 18 t/m 23 oktober 2023

Mee naar Toruń? Wij vertrekken woensdagavond 18 oktober om ongeveer 20:00 uur met de bus naar Toruń. Vertrekplaats: Petruskerk aan de Lammenschansweg 40a.

In Toruń zullen we feestelijk worden ontvangen omdat de Stedenband daar ook het 35-jarig bestaan zal vieren. De vertrekdag die voor deze reis altijd op de dinsdag was, is verschoven naar de woensdag. We vertrekken dan ook uit Toruń op de zondagavond. Dit, daar we nu de Marathon van Toruń, op de zondag 22 oktober, kunnen mee maken om de groep hardlopers uit Leiden en omgeving te kunnen aanmoedigen, die in een speciale bus hiervoor naar Toruń zijn gekomen.

Toruń is een prachtige stad. De organisatie in Toruń heeft een programma gedurende die dagen wat onder meer inhoudt de ontvangst door de gemeente en bezoek aan een andere plaats of stad. Er is gelegenheid om zelf op stap te gaan, om de markt, een museum of een van de kerken te bezoeken.

De reis per bus kost 175 euro. Een hotel kost ongeveer 45 euro voor een 2 persoonskamer per nacht. Verblijf in een gastgezin is gratis, alleen wordt verwacht dat u dan een cadeautje voor het gastgezin meeneemt.

Als u speciale wensen hebt bijvoorbeeld op gebied van sport, werk, cultuur of iets anders, dan kunt u dat opgeven. Dan wordt nagegaan wat mogelijk is. Zondagavond wordt de terugreis naar Nederland ondernomen.

Maandagmorgen (23 okt.) rond 9 of 10 uur zijn we weer in Leiden bij de Petruskerk.

Indien U interesse hebt om mee te gaan, dient U zich zo spoedig mogelijk hiervoor op te geven, daar deze momenteel al voor de helft vol is.

Voor meer info en/of opgave: greet.dusseldorp@hccnet.nl

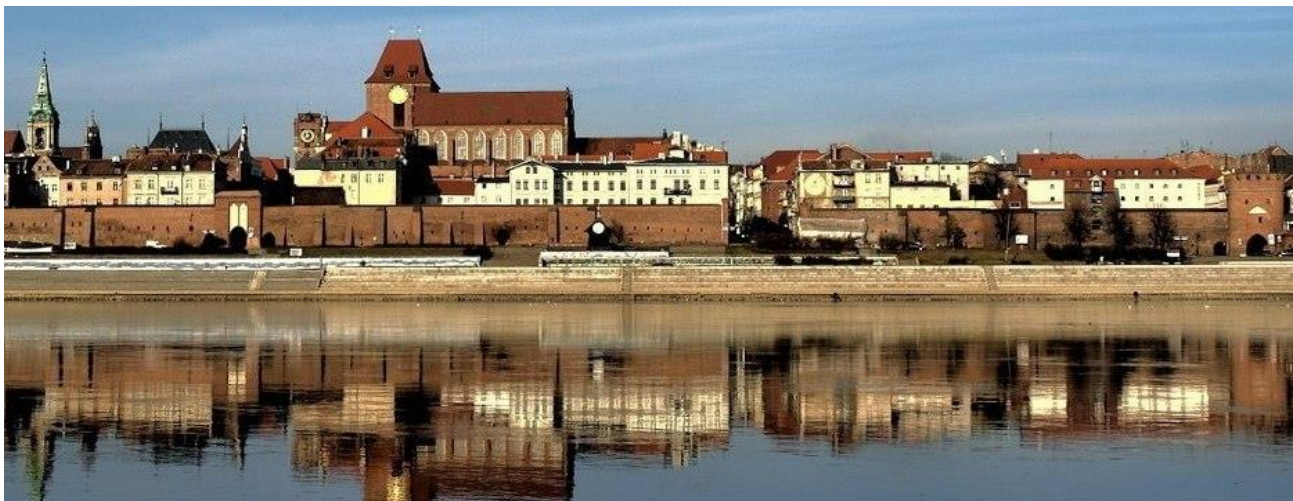


Foto: torun.flog.pl - Podróże Polska

Panorama Toruń aan de Wisla

Speciale feestavond 35-jarig bestaan Stedenband Leiden-Toruń op zaterdag 18 november

Met deze speciale Jubileum-Reünie avond willen we dit Jubileum jaar afsluiten. Het belooft een bijzondere avond te worden met muziek, optredens en lekker eten. Zet deze datum vast in uw agenda. Wij hopen vele medewerkers van de Stedenband van vroeger en nu, gastouders, vrienden en bekenden te ontmoeten, om met elkaar over het glorieuze verleden van de Stedenband te kunnen spreken. En wat gaat de toekomst ons brengen? Wij willen zeker uw mening hierover horen. U krijgt nog een uitnodiging toegestuurd. Tot **zaterdag 18 november** dus!



Nieuwsbrief Stedenband Leiden-Toruń mei 2023

Colofon

Redactie: Frans Cornelisse, Wim Vreeburg, Greet Dusseldorp
Opmaak en samenstelling: Remmelt Scheringa

Stedenbandwerkgroep Leiden-Toruń

Voorzitter: Frans Cornelisse
Tel: 071- 5763535
E-mail: voorzitter@leiden-torun.eu

Website: www.leiden-torun.eu
E-mail: info@leiden-torun.eu
Facebook: [Twincityorganisation Leiden-Torun](https://www.facebook.com/TwincityorganisationLeiden-Torun)
Twitter: @LeidenTorun
Giro: NL66 INGB 0004 8780 29
t.n.v. STG Stedenband Leiden-Toruń
Leiden, mei 2023



Het Stadhuis in Toruń:



Word vriend van de Stichting
Stedenband Leiden-Toruń



Met uw steun (€ 25,- per jaar) als vriend van stichting krijgt u:

- informatie via onze uitgebreide online nieuwsbrief
- gratis toegang tot de jaarlijkse ontmoetingsavond
- gratis folders over Toruń
- korting op de busreis in de herfstvakantie naar de historische stad Toruń

Als vriend wordt u tevens geregeld op de hoogte gehouden hoe en waaraan uw donatie wordt besteed.

U kunt uw bijdrage overmaken op rekening: **NL66 INGB 0004 8780 29**
t.n.v. **STG Stedenband Leiden-Torun** met vermelding 'Donateur'.

Wij zijn een culturele ANBI, waardoor u als particulier 1,25 keer uw bijdrage kunt aftrekken van de belasting. Ondernemingen mogen dit bedrag 1,5 keer aftrekken in hun aangifte.

Bij voorbaat hartelijk bedankt voor uw steun!

www.leiden-torun.eu